18.10.2016 MML 4383/00 04 00/2016

**Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto**
Käsiteltävät aiheet: HE 134/2016 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

**Muistio maatalousjaoston kokoukseen 19.10.2016**

Maanmittauslaitos lausuu kunnioittaen koskien hallituksen esitystä 134/2016 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017 seuraavaa:

***MMM:n pääluokka 30: Mom. 30.70.01 (Maanmittauslaitoksen toimintamenot)***

Maanmittauslaitoksen ylläpitämät kiinteistö- ja maastotietojärjestelmät turvaavat osaltaan yksityisen maanomistuksen ja kansallisen luototus- ja vakuusjärjestelmän toimivuuden. Laitos tekee erilaisia maanmittaustoimituksia sekä tuottaa kartta-aineistoja ja edistää niiden yhteiskäyttöä. Keskeisiä tehtäviä ovat myös paikkatiedon huippututkimus ja soveltaminen sekä tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämistehtävät. Toimipaikkoja Maanmittauslaitoksella on 37 paikkakunnalla ympäri Suomen, Maarianhaminasta Ivaloon ja työntekijöitä on yhteensä noin 1 800.

Hallituksen esityksessä vuodelle 2017 ehdotetaan yllä olevalle momentille yhteensä 45,352 milj. euroa. Kestävän julkisen talouden johdosta toteutettujen leikkausten yhteissumma on kehyskauden lopulla toimintamenomomentille v. 2021 ilman kertaluonteisia eriä 19,162 milj. euroa (laskennallisesti n. 30 %), mikä vastaa noin 380 henkilötyövuoden vähentämistarvetta. 19 eri leikkausnimikkeen alla eri talousarvioissa jo toteutetut pysyvät määrärahaleikkaukset ovat talousarviovuonna 2017 yhteensä 17,489 milj. euroa vuoden 2011 tasoon verrattuna. Kehyskaudella määrärahaleikkaukset lisääntyvät jo tehtyjen päätösten mukaisesti vielä 1,673 milj. eurolla.

Maanmittauslaitoksen toimintamenoista rahoitetaan lähes kaksi kolmasosaa erilaisella tulorahoituksella, joten tuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat talousarvioleikkausten ohella olennaisesti laitoksen toimintaan. Alhainen talouskasvu on vaikuttanut Maanmittauslaitoksen palveluiden kysynnän määrään, mikä yhdistettynä tietojen avaamiseen on johtanut tulorahoituksen laskuun keskimäärin 2,0 milj. eurolla vuosittain. Tulojen laskun ennakoidaan jatkuvan edelleen. Laitoksen osalta on huomioitava, että omakustannusarvoon perustuvassa tulorahoitteisessa toiminnassa kustannussäästöt tulee kohdentaa asiakkaille. Tämä kohdennusperiaate ei ole toteutunut kaikilta osin linjakkaasti laitokselle kohdennettujen leikkausten osalta.

Vastuullisen etupainotteisen sopeuttamistoimenpiteiden toteuttamisen ja tuottavuuden parantamisen johdosta Maanmittauslaitos katsoo, että vuoden 2017 toiminnasta voidaan selviytyä esityksen mukaisella rahoituksella ja laitoksen siirtomäärärahakannalla. Laitos kuitenkin esittää huolensa määrärahan riittävyydestä ja leikkausten vaikutuksista toimintaan kehyskaudella. Sipilän hallitusohjelman mukainen palvelujen digitalisointi ja kansallisen palveluarkkitehtuurin mukainen kehittäminen sekä Metsähovi-investointi loppuunsaattaminen ovat vaarassa kehysleikkausten johdosta. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden turvaamiseksi rahoitus on myös varmistettava kriittisen osaamisen hankkimiseksi ja korvaamiseksi huomattavan luontaisen poistuman johdosta.

Maanmittauslaitos
Keskushallinto
Opastinsilta 12 C
PL 84
00521 Helsinki
puhelin 029 530 1100
www.maanmittauslaitos.fi/palaute
kirjaamo@maanmittauslaitos.fi
Y-tunnus 0245954-4
Kotipaikka Helsinki

***MMM:n pääluokka 30: Mom. 30.70.40 (Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot)***

Tutkimusten mukaan Suomen kiinteistörakenne on pirstoutunutta. Huonosta kiinteistörakenteesta aiheutuvat lisäkustannukset heikentävät maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamisen kannattavuutta. Tilusjärjestelyllä on toteutettavissa kehitys, jonka saavuttamiseen voi muilla keinoin kulua 6-8 sukupolvea. Saavutettu kiinteistörakenne säilyy hyvänä ja järjestellyt alueet jatkavat kehitystään positiiviseen suuntaan. Rakenteesta saatava etu on hyödynnettävissä jo tämän päivän ruuantuotannossa. Lisäksi yhteismetsäpinta-alan kasvuun tähtäävällä toiminnalla pystytään ehkäisemään metsäpalstojen pirstoutumista ja kasvattamaan yksikkökokoa. Metsäalueiden saanti kestävän ja aktiivisen metsätalouden harjoittamisen piiriin turvaa osaltaan metsäteollisuuden puuraaka-aineen saatavuutta.

Hallituksen esityksessä vuodelle 2017 ehdotetaan yllä olevalle momentille yhteensä 3,0 milj. euroa. Määräraha käytetään peltotilusjärjestelyissä uuden tilussijoituksen edellyttämiin mukauttamistoimiin (ojitukset ja viljelystiet). Määrärahasta palautuu valtiolle puolet maanomistajien maksuosuuden myötä. Vuoden 2011 tilinpäätöksen mukaan tukemismenoja käytettiin 7,0 milj. euroa ja vuosina 2012 - 2015 vuosittain 4,5 - 5,0 milj. euroa. Maa- ja metsätalousministeriön tekemien rahoituspäätösten toteuttamiseen tarvittaisiin tuleville vuosille 13,1 milj. euroa, jotta jo käynnissä olevat tilusjärjestelyt saadaan valmiiksi.

Vuosina 2008 - 2011 tilusjärjestelyjen tuotanto oli vuositasolla 10 000 ha. Vuodesta 2012 alkaen tukemismäärärahan tason pienentyessä vuosittainen tilusjärjesteltyjen alueiden määrä on vähentynyt 6 000 hehtaariin. Tilusjärjestelytoimintaa on jouduttu sopeuttamaan alenevalle määrärahatasolle. Peltotilusjärjestelyjen pääpaino on ollut viimeiset pari vuotta jo käynnistyneissä hankkeissa, koska käytössä olevat varat on kohdistettu pisimmälle edenneiden tilusjärjestelyjen etenemiseen. Uudet tilusjärjestelyt ovat olleet pysähdyksissä lähes puolitoista vuotta.

Maa- ja metsätalousministeriön tilusjärjestelytoiminnan kehittämistä koskevassa selvitysraportissa esitetään kiinteistötoimitusten tukemismäärärahan (30.70.40) säilyttämistä. Tilusjärjestelyihin liittyvien tie- ja kuivatustoimenpiteiden toteuttaminen on tärkeä osa tilusjärjestelyä etenkin kiinteistörakenteeseen kuuluvan tie- ja kuivatusverkon osalta. Selvityksessä esitetään tukemisrahan kehittämistä siten, että keskeneräiset tilusjärjestelyt saadaan loppuunsaatettua viimeistään vuonna 2020 ja uusia tilusjärjestelyjä toteutettua niin, että niihin liittyvät välttämättömät alueelliset tie- ja kuivatusverkkoa koskevat toimenpiteet saadaan rahoitettua. Selvitysraportin mukaan rahoituksesta kokonaan luopumisella tulisi olemaan merkittävä vaikutus tilusjärjestelyjen vaikuttavuuteen. Maanmittauslaitoksessa on käynnistetty työt selvitysraportissa esitettyjen kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi. Nämä kehittämistyöt koskevat erityisesti tilusjärjestelyihin liittyviä työprosesseja ja toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeeksi (Kärkihanke 4) on asetettu ”Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun”. Hankkeen tavoitteena on parantaa maatalouden kannattavuutta ja vahvistaa maatilojen maksuvalmiutta. Ministeriölle luovutetussa selvitysraportissa todetaan tilusjärjestelytoiminnan olevan yksi niistä keinoista, joilla nämä tavoitteet saavutetaan.

Matti Hyytinen
Hallintojohtaja